Дәріс 1

Жобаларды басқарудың теориялық негіздері және қоршаған ортаны геокеңістіктік басқару жүйесіндегі рөлі

Дәрістің логикасы

Бір сұраққа жауап береміз: экологиялық мәселені басқарылатын жобаға қалай айналдырамыз?

Нәтиже: дерекке негізделген экологиялық басқару

Жоба дегеніміз не?

ЖОБА
Белгілі бір мақсатқа жету үшін уақытша ұйымдастырылатын бірегей жұмыс

- Уақытша
- Бірегей нәтиже
- Басталуы және аяқталуы бар
- Өзгеріс енгізеді

ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ
Ұйымның тұрақты, қайталанатын күнделікті қызметі

- Тұрақты
- Қайталанатын процесс
- Үздіксіз орындалады
- Қалыпты жұмысты қолдайды

Жоба → Бағдарлама → Портфель

ЖОБА

Нақты бір нәтиже
Мысал: тұздану картасы

БАҒДАРЛАМА

Өзара байланысты бірнеше жоба
Мысал: жер деградациясын мониторингтеу бағдарламасы

ПОРТФЕЛЬ

Стратегиялық мақсатқа біріктірілген жобалар мен бағдарламалар
Мысал: өңірдің экологиялық тұрақтылығы

Масштаб ұлғаяды → басқару деңгейі стратегиялық сипат алады

Жобалық басқарудың мақсаты мен принциптері

Мақсаттылық

Жоспарлау

МАҚСАТ
Күтілетін нәтижеге басқарылатын жолмен жету

Жауапкершілік

Дерекке негізделу

Бақылау

Жобалық басқарудың негізгі функциялары

Инициация	Мәселені және мақсатты анықтау
Жоспарлау	Жұмыс, мерзім, бюджет, ресурс
Орындау	Команда мен жұмыстарды ұйымдастыру
Мониторинг	Прогресс, тәуекел, сапаны бақылау
Аяқтау	Нәтижені қабылдау және сабақтарды бекіту

Жобаның негізгі шектеулері

Бір параметр өзгерсе, қалғандарына әсер етеді

Ғылыми, экологиялық және геокеңістіктік жобалардың ерекшелігі

ҒЫЛЫМИ	ЭКОЛОГИЯЛЫҚ	ГЕОКЕҢІСТІКТІК
гипотеза және әдіс	табиғи жүйелер	координаталық дерек
жаңа білім	көп факторлылық	масштаб және дәлдік
қайталанғыштық	тәуекел мен белгісіздік	ГАЖ интеграциясы
жарияланым/дерек	тұрақты даму	картографиялық нәтиже

Ортақ белгі: шешім қабылдау үшін сенімді дерек + дұрыс әдіс + басқарылатын процесс

ГАЖ және ЖҚЗ жобада қандай рөл атқарады?

МӘСЕЛЕ
Қай жерде өзгеріс бар?

ДЕРЕК
Спутник + дала + статистика

ТАЛДАУ
ГАЖ, индекстер, модельдер

КАРТА
Кеңістіктік заңдылық

ШЕШІМ
Басым аумақтар мен шаралар

ГАЖ/ЖҚЗ — тек карта жасау құралы емес;
ол жобалық шешімді дәлелдейтін ақпараттық жүйе.

Экологиялық жобаның қарапайым мысалы

Мысал: ауыл шаруашылығы жерлерінің деградациясын бағалау

1. Мәселе	Өнімділік төмендеуі / тұздану
2. Мақсат	Деградация деңгейін картаға түсіру
3. Деректер	Landsat/Sentinel, топырақ, климат
4. Талдау	NDVI/NDMI/NDSI, ГАЖ, статистика
5. Нәтиже	Деградация картасы және аудандар
6. Шешім	Мониторинг және қалпына келтіру шаралары

Жоба тұрақты дамуға қалай ықпал етеді?

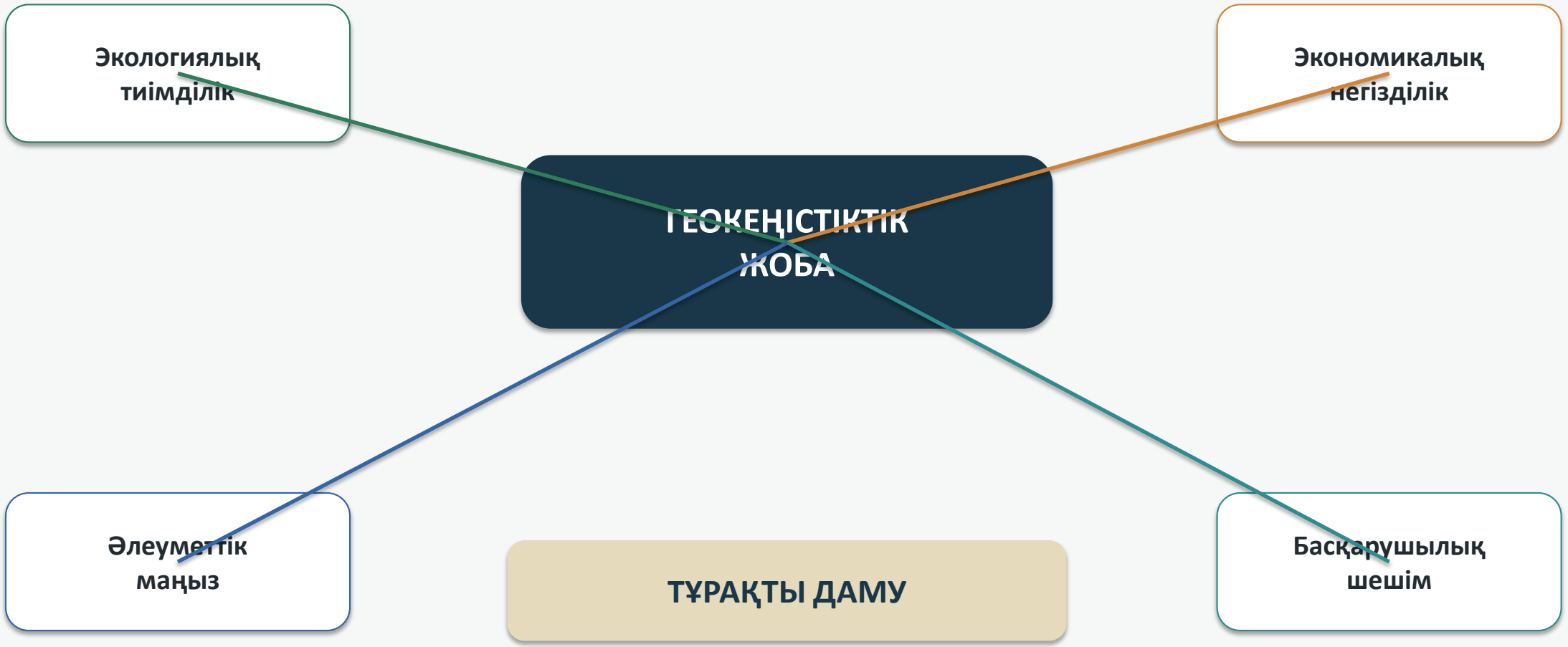

Магистранттарға арналған мини-тапсырма

5 минут: өз зерттеу тақырыбыңызды «жоба паспортына» айналдырыңыз

Проблема	Не өзгеріп жатыр?
Мақсат	Қандай нәтиже керек?
Нәтиже	Карта / модель / ұсыныс?
Мерзім	Қашан аяқталады?
Деректер	Қандай ГАЖ/ЖҚЗ дерегі?
Шектеу	Уақыт, құн, сапа, ресурс?

Дәріс соңында магистрант нені білуі керек?

- ✓ Жоба мен операциялық қызметтің айырмашылығын түсіндіреді
- ✓ Жоба, бағдарлама және портфель ұғымдарын ажыратады
- ✓ Жобалық басқарудың мақсаттары мен функцияларын атайды
- ✓ Уақыт, құн, мазмұн, сапа және ресурс шектеулерін байланыстырады
- ✓ Экологиялық және геокеңістіктік жобалардың ерекшелігін сипаттайды
- ✓ ГАЖ және ЖҚЗ-ның жобалық шешімдердегі рөлін түсіндіреді

Негізгі ой: жақсы жоба — мәселені өлшенетін нәтижеге айналдыратын басқарылатын жүйе.

Бір сөйлеммен қорытынды

**Экологиялық жобаларды басқару —
ғылыми деректі кеңістіктік талдау арқылы нақты басқарушылық шешімге жеткізетін процесс.**

Келесі қадам: жобаның өмірлік циклі және жобаны жоспарлау